

Arkivsak-dok: 22/00265-1
Saksbehandler: Frode Willy Skogmann

Arkivkode:

Saksgang:
Styret for Høgskolen i Østfold

Møtedato:

ÅRSMELDING - SAKER BEHANDLET I KLAGENEMNDA 2021

Forslag til vedtak

Høgskolestyret tar årsmeldingen for klagenemndas arbeid i 2021 til orientering.

Sammendrag:

Klagenemnda ved Høgskolen i Østfold er i visse saker reell klageinstans for enkeltvedtak som er fattet ved egen institusjon. Det gjelder eksempelvis saker om avslag på søknad om fjerde eksamensforsøk og opptak. I slike saker fatter lokal klagenemnd endelig vedtak som ikke kan påklages til annen forvaltningsinstans.

Lokal klagenemnd er også førsteinstans i en del saker. Det gjelder blant annet saker om fusk, bortvisning og politiattester med merknad. Når klagenemnda får slike saker til behandling er det ikke fattet vedtak tidligere i prosessen. Fakultetet/administrasjonen har utarbeidet en innstilling. Det er imidlertid klagenemnda som fatter første vedtak i saken. En eventuell klage på vedtaket skal behandles i Felles klagenemnd (nasjonal klageinstans). Vedtak fattet i klageinstansen er endelig og kan ikke påklages videre. Vedtakets gyldighet kan bringes inn for rettslig prøving for domstolene.

Høsten 2021 ble høgskolen stevnet av to studenter hvor disse ønsket en rettslig prøving av gyldigheten av det vedtak som var fattet av lokal klagenemnd/Felles klagenemnd. Dette omtales nærmere nedenfor.

Det har vært gjennomført 11 møter i klagenemnda ved Høgskolen i Østfold i 2021 hvorav fem i vårsemesteret og seks i løpet av høstsemesteret. Tabellen nedenfor viser hvilke typer saker som ble behandlet i klagenemnda og fakultetstilhørighet i 2021.

Sakstype	LUSP	HVO	IIØ	AK	HiØ - VIDERE	Sum antall saker
Fusk (førsteinstans)	7	23	46	-	-	76*
Fusk (klagesaker)	-	4	10	-	-	14*
Opptak	-	1	-	-	1	2

Politiattest m/merknad	-	3	-	-	-	3
Overflytting	-	1	-	-	-	1
Begjæring om oppsettende virkning	-	2	2	-	-	4
Innpassing	1	1	1	-	-	3
Klage - formelle feil	-	-	1	-	-	1
Fjerde eksamensforsøk	-	1	-	-	-	1
Totalt antall saker	8	36	60	-	1	105

* I tillegg til de 76 individuelle sakene om fusk klagenemnda behandlet som førsteinstans har nemnda behandlet 14 klagesaker hvor klagenemndas eget vedtak er påklaget til Felles klagenemnd (nasjonal klageinstans). Disse sakene må først behandles i lokal klagenemnd før de ekspederes til videre klagesaksbehandling i klageinstansen.

Fusk – sanksjon (antall saker)

Sanksjon	Reaksjon
*Kun annullering	35
Annullering og utestenging	41

Fusk – skyldgrad (antall saker)

Grov uaktsomhet	Forsett
0	76

* I et normalår er det svært få tilfeller hvor det *kun* ilegges annullering i saker om fusk. Det er hovedsakelig overfor førsteårsstudentene det er ilagt slik reaksjon i 2021. Det har vært utstrakt bruk av digital undervisning og omlegging av eksamen på campus til hjemmeksamen. Klagenemnda har i de aktuelle sakene lagt stor vekt på den ekstraordinære studiesituasjonen som oppstod som følge av pandemien.

Hvordan ble fusk avdekket ved Høgskolen i Østfold i 2021?

Fusk – avdekket ved hhv. Urkund/Ouriginal (tekstgjenkjenningsprogram) og faglærer/sensor.

Urkund/Ouriginal	Faglærer/sensor
35	41

Hvordan ble fusk avdekket på det enkelte fakultet i 2021?

Fakultet	Urkund/Ouriginal	Faglærer/sensor
LUSP	5	2
IIØ	13	33

HVO	23	-
-----	----	---

Totalt antall saker behandlet i klagenemnda i perioden 2017 – 2021

2017	2018	2019	2020	2021
14	29	33	41	105

Totalt antall fuskesaker behandlet i klagenemnda i perioden 2017 – 2021

2017	2018	2019	2020	2021
7	16	17	28	76

Den massive omleggingen fra campus-basert eksamen til hjemmeeksamen som følge av pandemien har resultert i en markant økning i antall fuskesaker ved Høgskolen i Østfold. Sakene om fusk dreier seg om plagiat og ureglementert samarbeid mellom studenter under eksamensgjennomføringen.

Høgskolens plikt til dekning av studentenes advokatutgifter

Høgskolens plikt til dekning av advokatutgifter følger av universitets- og høyskoleloven § 4-8 nr. 8. og § 4-9 nr. 7. Dette omfatter saker hvor det innstilles/vedtas utestenging ved fusk og politiattestsaker med merknad.

Tabellen viser samlet beløp utbetalt i tilknytning til slik utgiftsdekning per år. Økningen i de årlige kostnadene gjenspeiler økningen i antall saker og at studenter i større grad benytter sin rett til utgiftsdekning.

Ordningen er viktig for å sikre studentenes rettssikkerhet og profesjonell juridisk bistand. Retten til dekning gjelder uavhengig av sakens utfall i nemndsbehandlingen eller tingrettens vurdering av vedtakets gyldighet.

2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kr. 149.568,-	Kr. 185.038,-	Kr. 264.645,-	Kr. 360.310,-*	Kr. 243.651,-**	Kr. 533.829,-***

* Av det totale beløpet på kr. 360.310,- i 2019 kan kr. 168.662,- knyttes direkte til de to søksmål som ble reist mot høgskolen dette året.

** Av det totale beløpet på kr. 243.651,- i 2020 kan kr. 91.093,- knyttes direkte til det søksmål som ble reist mot høgskolen dette året.

*** Av det totale beløpet på kr. 533.829,- i 2021 kan kr. 77.306,- knyttes direkte til de to søksmål som ble reist mot høgskolen dette året. Det vil påløpe ytterligere utgifter i tilknytning

til domstolsbehandlingen i mars 2022.

Høgskolens utgifter til advokat fordelt på ulike advokatfirmaer

De siste årene har det skjedd en tydelig endring i hvilke advokatfirmaer høgskolens studenter kontakter for bistand i saker om fusk. Tidligere var det lokale advokater med tilhørighet i Østfold som bistod høgskolens egne studenter. Fremveksten av advokater som spesialiserer seg på fuskesaker, og som aktivt markedsfører sine tjenester, har medført at noen svært få advokater er involvert i et betydelig antall av høgskolens saker. Disse er også tungt inne i lignende saker ved andre universiteter og høyskoler.

Erfaringene viser klart at bistand fra advokat *ikke* fører til endringer i sakenes utfall i lokal klagenemnd og i Felles klagenemnd (nasjonal klageinstans). Kostnadene for den enkelte utdanningsinstitusjon øker og noen få advokater står for en betydelig del av de samlede utgiftene for høgskolen på dette området.

Det skal understrekes at disse Oslo- og Trondheimsbaserte advokatfirmaene har tilpasset seg et marked og på ingen måte foretar seg noe kritikkverdig. Som fenomen er det imidlertid interessant å vise hvordan dette har vokst frem de siste årene. Det er beløpene og fordelingen som anses relevant i denne sammenheng. Derfor er ikke de enkelte advokatfirmaene angitt ved navn.

Utgiftsfordeling på de ulike advokatfirmaene	
Advokatfirma 1	kr. 238.022,-
Advokatfirma 2	kr. 111.891,-
Advokatfirma 3	kr. 53.572,-
Advokatfirma 4	kr. 53.039,-
Advokatfirma 5	kr. 35.602,-
Øvrige	kr. 41.703,-

De fem advokatfirmaene har fakturert for til sammen kr. 492.126,-. Øvrige del på kr. 41.703,- fordeler seg på tre ulike advokatfirmaer.

Lokal klagenemnds vedtak vs. vedtak i Felles klagenemnd (nasjonal klageinstans)

Tabell viser hvor mange fuskesaker som er påklaget til Felles klagenemnd, samt utfallet av behandlingen i klageinstansen.

Saker behandlet i Felles klagenemnd	
Saker påklaget til Felles klagenemnd	14
Stadfestelse av lokalt vedtak ved HiØ	14

Samtlige av klagenene fra Høgskolen i Østfold som ble behandlet i Felles klagenemnd ble stadfestet. Dette gir en god indikasjon på at sakene som behandles i lokal klagenemnd er i tråd med nasjonal praksis på området. Tidligere års tall viser det samme.

[Søksmål rettet mot Høgskolen i Østfold](#)

Høsten 2021 ble det anlagt to søksmål mot Høgskolen i Østfold. Dette dreide seg om tre studenter som hadde levert en eksamensbesvarelse som gruppe.

Lokal klagenemnd la enstemmig til grunn at studentene hadde fusket på eksamen. En betydelig del av innholdet i et av kapitlene var kopiert fra eksterne kilder uten at de benyttede kildene var innarbeidet løpende i teksten eller angitt avslutningsvis i litteraturlisten. Det ble fattet vedtak om annullering av eksamen og utestenging for resterende del av vårsemesteret 2021. Vedtaket ble påklaget til Felles klagenemnd (nasjonal klageinstans). Vedtaket ble stadfestet av en enstemmig klageinstans.

Søksmålene ble reist hver for seg av advokatene til to av studentene. Den tredje studenten på gruppen var ikke del av søksmålet. I prosessen frem til behandling i tingretten valgte en av de to studentene som stevnet Staten v/Høgskolen i Østfold å trekke søksmålet. Det er dermed kun en av studentene som valgte å bringe saken til behandling i domstolen.

I sakene hadde studentene bistand av advokat fra det tidspunkt det forelå en innstilling fra fakultetet/administrasjonen om at utfallet av nemndas behandling kunne medføre utestenging.

I saker om utestenging foreligger det en lovfestet rett ihht. universitets- og høyskoleloven for studentene til å få dekket advokatutgiftene knyttet til saksprosessen inn mot behandling i lokal klagenemnd og Felles klagenemnd og videre for behandling i tingretten. Høgskolen er forpliktet til å dekke slike kostnader i henhold til offentlig salærsats. I 2021 utgjorde satsen kr. 1085,- per time pluss moms.

Studenter som ønsker å anlegge sak mot egen utdanningsinstitusjon løper ikke noen personlig økonomisk risiko ved slikt søksmål. Retten gjelder uavhengig av sakens utfall i domstolen. En student som ikke får medhold i tingretten vil følgelig fortsatt ha krav på å få dekket egne advokatutgifter. En slik økonomisk rettighet opphører etter at saken har vært behandlet i tingretten. En student som eventuelt ønsker å forfølge saken til høyere rettsinstans må dermed selv bære kostnadene ved dette.

Saksprosessen knyttet til søksmålet foregår i nært samarbeid med Regjeringsadvokaten. Fra høgskolens side er dette fulgt opp av jurist i Avdeling for studieadministrasjon. Hovedforhandling i tingretten er berammet 22. mars 2022.

Særskilt om fusk/plagiat – videre oppfølging ved Høgskolen i Østfold

Våren og høsten 2020 samt våren 2021, har det grunnet sentrale og lokale reguleringer knyttet til begrensinger i tilgang til campus, vært en massiv omlegging fra eksamen i høgskolens lokaler til hjemmeksamen. Det har ført til en markant økning i antall fuskesaker. Tilsvarende økning har funnet sted ved andre universiteter og høyskoler.

For å forebygge slike saker har det vært stort fokus på dette fra administrasjonens side. Informasjonen på nettsidene er forbedret, alle eksamenskandidater har mottatt epost

i forkant av eksamen med informasjon om hva som anses som fusk og konsekvenser ved brudd på bestemmelsene. Alle oppgavesett har også inneholdt informasjon om dette.

I tillegg til ovennevnte har det fra faglig side vært fokus på dette i undervisning og andre læringsaktiviteter. Det har også vært gjennomført risikovurderinger knyttet til å la noen av eksamenene gjennomføres på campus for å begrense risiko for fusk der det har vært praktisk mulig. Slike vurderinger har funnet sted i samarbeid mellom faglig ledelse og ledelsen ved Avdeling for studieadministrasjon.

Høgskolen har i et betydelig omfang tatt i bruk verktøy for å avdekke plagiat i studentenes arbeid. Det er et mangfold av saker som undersøkes nærmere ved mistanke om fusk/plagiat. Noen av sakene viser at studentene har plagiert svært mye tekst fra andre kilder uten at dette er oppgitt underveis som kilder i bevarelsen eller i litteraturlisten. Dette er klassiske plagiatsaker hvor studentene med «viten og vilje» har plagiert annen tekst og innarbeidet denne i egen besvarelse slik at dette skal se ut til å være skrevet av studenten selv.

Gjennom dialog med fagansatte/faglige ledere og bruk av tekstgjenkjenningsverktøy tegnes et bilde som viser en økning i antall saker som berører manglende kunnskap samt etterlevelse av kravene til selvstendig akademisk arbeid. Dette viser også at det er noe ulik tilnærming i håndteringen av saker blant fagansatte. I noen tilfeller vurderes manglende angivelse av kilder som er benyttet som faglig umodenhet og da slik at dette ikke følges opp som mistanke om fusk/plagiat. Karakteren settes ned eller det vurderes til ikke godkjent. Blant andre blir tilsvarende saker vurdert som klare brudd på kravene til akademisk skriving med den følge at det reises sak. Det er følgelig en risiko for at like saker behandles ulikt.

I årsmeldingen for klagenemnda 2019 ble det i styresaken fra våren 2020 uttalt at dette er et prioritert område for Høgskolen i Østfold, og at det som ledd i arbeidet skal nedsettes en arbeidsgruppe med en bred tilnærming til dette området.

Grunnet pandemien og den ekstraordinære situasjonen det har skapt de siste to årene har det dessverre ikke vært mulig å få etablert hensiktsmessige rammer for å sikre god fremdrift rundt et slikt arbeid. Arbeidet krever bred involvering fra mange deler av organisasjonen og det forutsettes at man kan ha fysiske møteplasser. Forankring og eierskap står sentralt i dette og det vil også være behov for et klart og definert mandat. Arbeidet vil etter planene igangsettes i løpet av vårsemesteret 2022.